

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.1.21>**БУЛАЄВ В.П.****ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ МВС
ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ
СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ**

У статті висвітлено актуальні питання аналізу нормативно-правової бази державної комунікативної політики, права висвітлення і коментування діяльності органів державної влади, зокрема Національної поліції та МВС України, визначено ключові поняття щодо взаємодії Національної поліції та МВС України з громадськістю, особливості діяльності прес-служб Національної поліції та МВС України як джерела офіційної інформації, а також основні цілі, функції та завдання прес-служби, що є основою побудови організаційної структури підрозділів комунікації Національної поліції та МВС України. Вирішення проблеми формування комунікативної політики Національної поліції та МВС України і громадянського суспільства потребує інституційного, організаційного, фінансового та наукового забезпечення. Важливу роль у демократичному суспільстві відіграють прес-служби. Вони доносять інформацію про органи державної влади, зокрема Національної поліції та МВС України, до громадян, своєчасно реагують на події, які турбують населення. Особливого значення проблема інформаційно-комунікативної діяльності Національної поліції та МВС України набуває за перехідного періоду та становлення громадянського суспільства. За цих умов інформаційно-комунікативна діяльність правоохоронних органів важлива насамперед як чинник формування нового типу відносин «держава – суспільство», відмовлення від моделі безвідповідальної держави. З метою задоволення інформаційно-комунікативних потреб підрозділи Національної поліції та МВС України створюють інформаційні прес-служби, системи, мережі, бази і банки даних. Успішна інформаційна діяльність Національної поліції та МВС України є нині необхідною умовою існування та розвитку незалежної держави. Саме від спроможності Національної поліції та МВС України на підставі отриманої та доведеної до громадськості інформації формувати свій імідж залежить майбутнє нашої країни. Зусилля щодо інформування населення про діяльність правоохоронних органів значно сприяють становленню громадянського суспільства і насамперед через формування відповідних громадських настроїв і вподобань.

Ключові слова: державна інформаційно-комунікативна політика, інформаційно-комунікативна діяльність, прес-служба територіальних підрозділів Національної поліції та департаментів комунікацій Національної поліції та МВС України, взаємодія Національної поліції та МВС України з громадськістю, публічна інформація, право висвітлення і коментування діяльності Національної поліції та МВС України.

The article covers topical issues of analysis of the legal framework of state communication policy, the right to cover and comment on the activities of public authorities, in particular, the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, identifies

key concepts of interaction between the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as a source of official information, as well as the main goals, functions and tasks of the press service, which is the basis for building the organizational structure of communication units of the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. Solving the problem of forming the communication policy of the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and civil society requires institutional, organizational, financial and scientific support. Press services play an important role in a democratic society. They bring information about public authorities, in particular, the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, to citizens, respond in a timely manner to events that concern the population. The problem of information and communication activities of the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine acquires special significance during the transition period and the formation of civil society. Under these conditions, the information and communication activities of law enforcement agencies are important, first of all, as a factor in the formation of a new type of state-society relationship, the rejection of the model of irresponsible state. In order to meet the information and communication needs of the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, information press services, systems, networks, databases and data banks are created. Successful information activities of the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine are now a necessary condition for the existence and development of an independent state. The future of our country depends on the ability of the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine to form its image on the basis of the information received and made public. Efforts to inform the public about the activities of law enforcement agencies significantly contribute to the formation of civil society, primarily through the formation of appropriate public attitudes and preferences.

Key words: *state information and communicative policy, informational and communicative activity, the press service of the territorial units of the National Police and Communications departments of the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, interaction of the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine with the public, public information, the right to highlight and comment on the activities of the National Police and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.*

Вступ. Згідно з Конституцією України [1] громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, надсилати індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб.

У Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [7] зазначено, що одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному й особистому розвитку та підвищуючи якість життя.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження засад інформаційно-комунікативної політики МВС та національної поліції України в контексті реформування сектору безпеки.

Результати дослідження. Україна готує і має значну кількість висококваліфікованих фахівців з ІКТ, математики, кібернетики; у країні постійно зростає та поновлюється парк комп'ютерної техніки, сучасних систем і засобів телекомунікації, зв'язку; високим є ступінь інформатизації банківської сфери.

Ці та інші передумови дають підстави вважати, що вітчизняний ринок ІКТ перебуває у стані активного становлення та за певних умов може стати фундаментом розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Водночас ступінь розбудови інформаційного суспільства в Україні порівняно із світовими тенденціями є недостатнім і не відповідає потенціалу та можливостям України, оскільки:

– відсутня координація зусиль державного і приватного секторів економіки з метою ефективного використання наявних ресурсів;

– низька ефективність використання фінансових, матеріальних, кадрових ресурсів, спрямованих на інформатизацію, впровадження ІКТ у соціально-економічну сферу, зокрема в сільське господарство;

– наявне відставання у впровадженні технологій електронного бізнесу, електронних бірж та аукціонів, електронних депозитаріїв, використанні безготівкових розрахунків за товари і послуги тощо;

– низький рівень інформатизації окремих галузей економіки та деяких регіонів держави;

– недостатній розвиток нормативно-правової бази інформаційної сфери;

– повільне створення інфраструктури для надання органами державної влади та органами місцевого самоврядування юридичним і фізичним особам інформаційних послуг з використанням мережі Інтернет;

– недостатній рівень комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, повільне впровадження нових методів навчання із застосуванням сучасних ІКТ;

– низький рівень інформаційної представленості України в Інтернет-просторі, недостатня присутність україномовних інформаційних ресурсів;

– недостатній рівень державної підтримки виробництва засобів інформатизації, програмних засобів та впровадження ІКТ, що не забезпечує всіх потреб економіки і суспільного життя;

– нерівномірність забезпечення можливості доступу населення до комп'ютерних і телекомунікаційних засобів, поглиблення «інформаційної нерівності» між окремими регіонами, галузями економіки та різними верствами населення;

– не вирішення в повному обсязі питання захисту авторських прав на комп'ютерні програми, відсутність системних державних рішень, спрямованих на створення національних інноваційних структур (центрів, технополісів і технопарків) з розроблення конкурентоспроможного програмного забезпечення.

Головним завданням розвитку інформаційного суспільства в Україні є сприяння кожній людині на засадах широкого використання сучасних ІКТ можливостей щодо створення інформації і знання, користування та обміну ними, вироблення товарів і надання послуг, повною мірою реалізуючи свій потенціал, підвищуючи якість свого життя і сприяючи сталому розвитку країни на основі цілей і принципів, проголошених Організацією Об'єднаних Націй.

Концепцією проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 січня 2010 року № 85-р (далі – Концепція) [10], визначено, що налагодження комунікації між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, засобами масової комунікації і громадськістю є важливою умовою демократичного розвитку держави, становлення громадянського суспільства. Метою Концепції є визначення шляхів законодавчого врегулювання питання забезпечення взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, засобами масової комунікації і громадськістю на засадах рівноправного партнерства, що сприятиме зміцненню демократії, становленню громадянського та інформаційного суспільства [10].

Оптимальним шляхом розв'язання проблеми є розроблення і прийняття Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики», у якому необхідно передбачити:

– визначення термінів «державна комунікативна політика», «комунікація», «відкритість», «прозорість», «інститут громадянського суспільства», «громадськість», «громадська рада», «консультації з громадськістю», «громадське обговорення», «вивчення громадської думки», «електронні консультації», «громадський контроль», «засоби масової комунікації» тощо;

– принципи реалізації державної комунікативної політики;

– цілі та пріоритети державної комунікативної політики, зокрема:

– сприяння становленню громадянського та інформаційного суспільства;

– розроблення стандартів комунікації між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, засобами масової комунікації і громадськістю, що відповідають міжнародним вимогам;

– підвищення рівня відкритості й прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

– формування в населення комунікативної культури;

– права та обов'язки органів державної влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової комунікації та інститутів громадянського суспільства;

– основні напрями реалізації державної комунікативної політики, зокрема:

– удосконалення нормативно-правової бази у сфері суспільних комунікацій;

– сприяння забезпеченню суспільної стабільності, підвищенню рівня довіри громадян до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

– формування системи комунікації між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, засобами масової комунікації і громадськістю;

– проведення серед населення роз'яснювальної роботи щодо пріоритетів державної політики, механізму участі в управлінні державними справами, вирішенні питань місцевого значення [10].

У Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017р. № 1023-р. (далі – Стратегія) [11] наголошується, що сучасні виклики і загрози, насамперед гібридні, зумовлені впливом комплексу соціально-демографічних, економічних, політичних, правових, психологічних і технологічних факторів, вимагають системного реагування, адекватної трансформації сектору національної безпеки, зокрема органів системи МВС.

Роль МВС полягає у створенні умов для розвитку безпечного середовища життєдіяльності як основи безпеки на території України, а також сучасної системи внутрішньої безпеки як фактору стримування збройної агресії Російської Федерації [11].

Отже, повноцінний розвиток Української держави неможливий без створення єдиної стійкої і функціональної системи внутрішніх справ та Національної поліції України як частини сектору національної безпеки.

За останні роки МВС стало центральним органом виконавчої влади європейського зразка, керівник якого спрямовує та координує діяльність центральних органів виконавчої влади, які реалізують державну політику у визначених сферах. Унаслідок цього відбувається розмежування завдань політичного і безпосереднього керівництва у сферах, за формування державної політики в яких відповідає МВС. Такий підхід є основоположним для подальшого розвитку органів системи МВС [11].

Враховуючи цілі Стратегії [11] щодо створення безпечного середовища розвитку вільного суспільства, забезпечення високої ефективності діяльності органів системи МВС, зміцнення суспільної довіри до неї з урахуванням визначальної ролі громадянина в розбудові України як безпечної європейської держави, тісної співпраці з територіальними громадами і суспільством загалом, створення механізмів партнерства з інститутами громадянського суспільства, нетерпимості до корупції; забезпечення ефективної системи комунікації, пов'язаної з наданням якісних і доступних адміністративних послуг; ефективного врядування, прозорості й підзвітності, нині актуальним є питання інформатизації та комунікації діяльності МВС України, що передбачає підвищення ефективності роботи та взаємодії органів системи МВС шляхом максимального використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Також у Стратегії зазначено, що досягнення очікуваного результату потребує подолання таких викликів, як:

– недосконалість взаємодії органів системи МВС і наявність різних підходів до виконання спільних загальних завдань;

– відсутність ефективного адміністрування та управління інформаційними системами й ресурсами в органах системи МВС, необхідність прийняття ефективних управлінських рішень;

– відсутність практики ефективного впровадження інноваційних і технологічних рішень у діяльність органів системи МВС;

– недотримання працівниками стандартів доброчесності, наявність корупційних ризиків;

– низький рівень ефективності застосування механізмів демократичного цивільного контролю, передбачених законодавчими актами;

– відсутність системного підходу до налагодження комунікації із суспільством;

– відсутність системного розв'язання проблеми авторизованого доступу користувачів та можливості перевірки актуальності й достовірності даних інформаційних ресурсів органів системи МВС;

– невідповідність рівня інтеграції в міжнародний інформаційний простір у сфері безпеки сучасним викликам, які стоять перед органами системи МВС [11].

Сучасний рівень розвитку суспільства характеризується стрімким зростанням потоків і обсягів інформації, ускладненням механізмів управління соціальними процесами та явищами. У нових умовах роботи Національної поліції та МВС України, коли основу їх діяльності становлять профілактика й прогнозування правопорушень і злочинів, розкриття злочинів за гарячими слідами, спостерігається стала тенденція подальшого збільшення обсягів інформації про причини окремих злочинів та умови, що сприяють їх вчиненню, про пошук найбільш ефективних форм і методів їх запобігання тощо.

Останніми роками спостерігається значне загострення криміногенної обстановки в Україні. У зв'язку з цим надзвичайно збільшився потік інформації, що надходить на адресу правоохоронних органів, зростає кількість оперативних документів, які потребують негайного виконання. Побільшав обсяг ручних довідкових картотек та наявних банків даних, які досягли тієї межі, коли наявні технічні засоби і технології не дозволяють оперативно та доброякісно обробляти інформацію, що надходить.

Отже, нині в діяльності Національної поліції та МВС України постали актуальні питання аналізу нормативно-правової бази державної інформаційно-комунікативної політики, права висвітлення і коментування діяльності органів державної влади, зокрема Національної поліції та МВС України, взаємодії Національної поліції та МВС України з громадськістю, особливості діяльності прес-служб Національної поліції та МВС України як джерела офіційної інформації, принципи планування і діяльності прес-служб на основі нормативних документів, наукової та методичної літератури й закордонного досвіду, а також основні цілі, функції та завдання прес-служби, що є основою проєктування та побудови організаційної структури підрозділів комунікації Національної поліції та МВС України.

Вирішення проблеми формування інформаційно-комунікативної політики Національної поліції та МВС України і громадянського суспільства потребує інституційного, організаційного, фінансового та наукового забезпечення. Важливу роль у демократичному суспільстві відіграють прес-служби. Вони доносять інформацію про діяльність органів державної влади, зокрема Національної поліції та МВС України, до громадян, своєчасно реагують на події, які турбують населення.

Особливого значення проблема інформаційно-комунікативної діяльності Національної поліції та МВС України набуває за перехідного періоду та становлення громадянського суспільства. За цих умов інформаційно-комунікативна діяльність правоохоронних органів важлива насамперед як чинник формування нового типу відносин держава – суспільство, відмовлення від моделі безвідповідальності державних органів.

Як зазначає Р.Б. Тарасенко, докладне інформування громадськості про діяльність Національної поліції та МВС України сприяє формуванню сприйняття суспільства як рівноправного партнера держави. Формування інформаційних потоків про діяльність Національної поліції та МВС України сприяє функціонуванню інститутів громадянського суспільства, створює умови для їх успішного розвитку [14].

З метою задоволення інформаційно-комунікативних потреб підрозділи Національної поліції та МВС України створюють інформаційні прес-служби, системи, мережі, бази і банки даних. Успішна інформаційна діяльність Національної поліції та МВС України є нині необхідною умовою існування та розвитку незалежної держави.

Саме від спроможності Національної поліції та МВС України доводити до громадськості інформацію про свою діяльність залежить формування їх іміджу. Зусилля щодо інформування населення про діяльність правоохоронних органів значно сприяють становленню громадянського суспільства, насамперед через формування відповідних громадських настроїв і вподобань.

Досліджуючи процес взаємодії Національної поліції та МВС України з громадськістю, необхідно розглянути наявну нормативно-правову базу щодо формування та реалізації державної інформаційно-комунікативної політики в Україні із зазначених питань.

Інформаційно-комунікативна політика Національної поліції та МВС України гарантується Конституцією України [1], законами України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» [2], «Про державну таємницю» [3], «Про доступ до публічної інформації» [4], «Про інформацію» [5], «Про Національну поліцію» [6], «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [7], «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» [9], «Про звернення громадян» [13], постановою Кабінету Міністрів України «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернету інформації про діяльність органів виконавчої влади» [8], розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції проєкту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики» від 13 січня 2010 р. № 85-р. [10], розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року» від 15 листопада 2017 р. № 1023-р. [11], положенням про Міністерство внутрішніх справ України [12], іншими нормативно-правовими актами України та не може бути ніким обмежене.

Результати аналізу зазначених законів свідчать про те, що рівень правового врегулювання питання налагодження комунікації між органами державної влади, зокрема органами Національної

поліції та МВС України, з одного боку, та засобами масової комунікації і громадськістю – з іншого, не повною мірою відповідає рівню розвитку українського суспільства та світовим тенденціям.

Конституція України [1] надає широкі можливості для участі громадськості в діяльності влади, її інститутів, сприяє значній її підзвітності народові, прозорості та відкритості, спрямованості на потреби людини.

Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» (далі – Закон) покладає головну функцію інформування суспільства про діяльність органів влади на засоби масової інформації [9]. Згідно зі ст. 1 Закону висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні – одержання, збирання, створення, поширення, використання і зберігання інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб про роботу цих органів. Засіб масової інформації органу державної влади чи органу місцевого самоврядування – засіб масової інформації, засновником (співзасновником) якого є орган державної влади або орган місцевого самоврядування і який повністю або частково утримується за рахунок державного чи місцевих бюджетів.

Згідно зі ст.6 Закону[9], інформація про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування може отримуватися засобами масової інформації від цих органів безпосередньо або через їх інформаційні служби чи бути зібрана працівниками засобів масової інформації. Інформаційні служби (інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-бюро, прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом) органів державної влади та органів місцевого самоврядування збирають, аналізують, обробляють та оперативно надають інформацію про діяльність цих органів у повному обсязі засобам масової інформації, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну таємницю» [3].

Відповідно до ст. 6 Закону [9] для висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування їх інформаційні служби мають право використовувати такі форми підготовки та оприлюднення інформації:

- випуск і поширення бюлетенів (спеціальних бюлетенів), прес-релізів, оглядів, інформаційних збірників, експрес-інформації тощо;
- проведення прес-конференцій, брифінгів, організація інтерв'ю з керівниками органів державної влади та органів місцевого самоврядування для працівників вітчизняних і зарубіжних засобів масової інформації;
- підготовка і проведення теле-і радіопередач;
- забезпечення публікацій (виступів) у засобах масової інформації керівників або інших відповідальних працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- створення архівів інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- інші форми поширення офіційної інформації, що не суперечать законодавству України [9].

Органи державної влади, зокрема органи Національної поліції та МВС України, мають право засновувати або бути співзасновниками друкованих чи аудіовізуальних засобів масової інформації в порядку, встановленому законодавством України (ст.7 Закону) [9]. Відповідно до ст.20 Закону [9] діяльність Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, Верховного Суду України, Конституційного Суду України висвітлюється в друкованих засобах масової інформації загальнодержавної та зарубіжної сфери розповсюдження на умовах, визначених у договорах між органами державної влади і редакціями цих друкованих засобів масової інформації. У друкованих засобах масової інформації регіональної і місцевої (обласні, міські, районні) сфери розповсюдження оприлюднюються відомості про діяльність органів державної влади, що спеціально готує і надсилає їм державне інформаційне агентство (ДІНАУ) за рахунок коштів, виділених у державному бюджеті на зазначені цілі.

Отже, інформація про діяльність Національної поліції та МВС України може отримуватися через їх інформаційні служби, до яких, зокрема, належать Департамент комунікації МВС України, Департамент комунікації Національної поліції України та їх територіальні підрозділи.

Згідно зі ст. 9 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. «Відкритість та прозорість» [6] поліція:

- здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України;

– забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку;

– забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законом;

– може оприлюднювати (поширювати) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законом;

– нормативно-правові акти, що регламентують діяльність поліції, обов'язково оприлюднюються на веб-порталі центрального органу управління поліції. Нормативно-правові акти з обмеженим доступом оприлюднюються у випадках та в порядку, визначених законом;

– проекти нормативно-правових актів, що стосуються прав та свобод людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ України.

МВС України, згідно з Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2019р. № 878 [12], у порядку та способи, передбачені законом, інформує органи державної влади і громадськість про результати своєї діяльності у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина, охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, боротьби зі злочинністю, захисту економіки та об'єктів права власності, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, безпеки дорожнього руху.

Відповідно до Закону України «Про звернення громадян» [13], громадяни України мають право» звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення».

Закон України «Про інформацію» [5] закріплює право громадян на інформацію та закладає правові засади інформаційної діяльності. У ст. 1 цього Закону під інформацією розуміються «документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються в суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі». Стаття 6 цього Закону визначає основні державної інформаційної політики як сукупності основних напрямів і способів діяльності держави щодо одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

У ст. 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [4] надано визначення і тлумачення публічної інформації, яка «відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформації, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом».

Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» [2] визначає поняття державної підтримки засобів масової інформації як сукупність правових, економічних, соціальних, організаційних та інших заходів державного сприяння зміцненню і розвитку інформаційної галузі, її інфраструктури; державних засобів масової інформації; організації фінансово-економічної та іншої державної підтримки засобів масової інформації.

Не підлягає обов'язковому наданню інформація, що є державною таємницею. Види такої інформації визначені в Законі України «Про державну таємницю» [3]: «Державна таємниця – вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, зовнішніх відносин, державної безпеки і охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди життєво важливим інтересам України і які визнані в порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею та підлягають охороні з боку держави».

Отже, на підставі проаналізованих нормативно-правових актів підрозділи Національної поліції та МВС України зобов'язані надавати засобам масової інформації повну інформацію про свою діяльність через відповідні інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування, забезпечувати журналістам вільний доступ до неї, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну таємницю», не чинити на них будь-якого тиску і не втручатись у їх виробничий процес. Засоби масової інформації можуть проводити власне дослідження й аналіз діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, давати їй оцінку, коментувати.

На нашу думку, значним недоліком інформаційно-комунікаційної сфери Національної поліції та МВС України є високий рівень прихованості та утаємниченості інформації щодо своєї діяльності. Відсутність чіткої управлінської вертикалі, часті зміни в структурі та штатах Національної поліції і МВС України не додають діяльності щодо створення інституційних та правових умов для забезпечення демократизації державотворчого процесу прозорості у взаємовідносинах з громадянами, не сприяють переосмисленню політики рівності серед громадян, знецінюють довіру суспільства до влади та владних інститутів.

За цих умов зростає роль діяльності прес-служб у встановленні взаємодії Національної поліції та МВС України з громадськістю і суспільними інститутами. Попри те, що в Україні спостерігається збільшення кількості телевізійних передач, друкованих видань, у яких розглядаються суспільні проблеми, майже відсутні мас-медійні продукти, що містять узгоджений аналіз ситуації, сприяють консолідації суспільства. Державна комунікативна політика, яка б задовольняла інтереси суспільства, можлива за умови, коли громадяни самі братимуть участь у її творенні.

Головною метою роботи прес-служб територіальних підрозділів Національної поліції та департаментів комунікацій Національної поліції і МВС України є висвітлення діяльності органу влади в засобах масової інформації та формування за допомогою цього позитивного іміджу органу влади; створення єдиного інформаційного потоку до органу влади і від органу влади.

Усередині організації прес-секретар територіального підрозділу Національної поліції взаємодіє з прес-секретарями місцевих державних органів і громадських організацій, формує внутрішнє інформаційне поле. Це поле є добре влагодженими комунікаційними лініями для передачі оперативної інформації. У зовнішній сфері – ЗМІ, органи державної влади різних рівнів, громадські та політичні організації, комерційні організації.

Головним завданням прес-служб територіальних підрозділів Національної поліції та департаментів комунікацій Національної поліції і МВС України є роз'яснення громадянам, яким чином державна комунікативна політика і цільові програми впливають на їх життя.

Завдяки цьому діяльність прес-служб територіальних підрозділів Національної поліції та департаментів комунікацій Національної поліції і МВС України набуває загальнодоступного характеру, що сприяє розумінню суспільством тих або інших дій держави та органів місцевого самоврядування.

Перебуваючи в постійному контакті із ЗМІ, співробітники прес-служб роз'яснюють позитивні аспекти дій Національної поліції та МВС України, виправляють недостовірну або помилкову інформацію про їх діяльність.

Проте це не має бути єдиним напрямом у їх роботі. Працівникам прес-служб необхідно пам'ятати про те, що вони рівною мірою відповідальні як за імідж Національної поліції та МВС України перед громадськістю і журналістами, так і за імідж ЗМІ та журналістів перед владою.

Функціональні принципи роботи прес-служб територіальних підрозділів Національної поліції та департаментів комунікацій Національної поліції і МВС України:

- інформування громадян про поточну діяльність і перспективи;
- забезпечення гласності, відвертості діяльності Національної поліції та МВС України;
- сприяння реалізації законодавства;
- аналіз та експертиза суспільно-політичних процесів, моніторинг ЗМІ;
- сприяння становленню інститутів цивільного суспільства.

Відповідно до головної мети, завдань та функціональних принципів діяльність прес-служб територіальних підрозділів Національної поліції та департаментів комунікацій Національної поліції і МВС України багатофункціональна. Вона має щонайменше дві функціональні сторони, кожна з яких визначає її спорідненість з різними видами соціальної практики. У своїй сукупності ці дві функціональні сторони утворюють специфічну систему праці працівника прес-служби.

З одного боку, діяльність працівника прес-служби має масово-інформаційну природу, що робить її близькою до журналістики. Саме через характеристику праці її фахівців зі збору, обробки, компоновки, поширення масової інформації виявляється сутність їх роботи як особливого виду журналістської діяльності.

Поняття «масова» стосовно інформації має таке значення:

- спрямованість на масу (суспільство, народ, регіон тощо) за відсутності безпосереднього контакту незалежно від величини і просторового розосередження аудиторії;
- відповідність потребам цієї маси в інформації та забезпечення її відомостями, якими вона може оперувати як своїми в різних сферах життя;
- прагнення до створення єдиної позиції маси щодо питань, які стосуються її інтеграції в соціальну спільність і вироблення єдиної активної позиції щодо цього кола питань;

– доступність інформації для маси (у плані доступу до відомостей), простота форми, відповідна легкому засвоєнню;
 – можливість постійного, стабільного і регулярного здобуття інформації аудиторією;
 – відкрита можливість для всіх тих, хто бажає взяти участь у продукуванні та обговоренні інформації.

Висновки. Отже, перша, «журналістська», група функцій прес-служб органів державної влади та місцевого самоврядування включає в себе комунікативні, ідеологічні, культурно-освітні, рекламно-довідкові, безпосередньо організаторські функції.

З іншого боку, оскільки прес-служба є сполучною ланкою між Національною поліцією і МВС України та громадськістю в сучасних умовах відкритого суспільства, на неї покладено функції моніторингу й аналізу громадської думки. Ця функція виявляє пряму спорідненість діяльності прес-служби з маркетингом, соціологією і зв'язками з громадськістю. Реалізація цієї функції спрямована усередину органу влади.

Ще однією значною функцією прес-служби є підготовка і відпрацювання оперативної інформації, яка покликана стати об'єктом виступів засобів масової інформації і громадськості. Як фахівці в галузі масової комунікації працівники прес-служб зобов'язані відстежувати таку інформацію та якнайшвидше ініціювати її упровадження в загальний інформаційний фон.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (Дата звернення: 20.05.2020).
2. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів: Закон України від 23.09.1997р. № 540/97-ВР. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-вр>. (Дата звернення: 20.05.2020).
3. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994р. № 3855-XII. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>. (Дата звернення: 20.05.2020).
4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011р. № 2939-VI. Дата оновлення: 01.12.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>. (Дата звернення: 20.05.2020).
5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. Дата оновлення: 21.12.2019. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. (Дата звернення: 20.05.2020).
6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. Дата оновлення: 22.04.2020. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (Дата звернення: 20.05.2020).
7. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 09.01.2007 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
8. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернету інформації про діяльність органів виконавчої влади: постановою Кабінету Міністрів України від 04.01.2002 р. № 3. Дата оновлення: 25.02.2020. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-п>. (Дата звернення: 20.05.2020).
9. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23.09.1997 р. № 539/97-ВР. Дата оновлення: 16.07.2019. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/539/97-вр>. (Дата звернення: 20.05.2020).
10. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.01.2010 р. № 85-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85-2010-р>. (Дата звернення: 20.05.2020).
11. Про схвалення Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 р. № 1023-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-р>. (Дата звернення: 20.05.2020).
12. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: постановою Кабінету Міністрів України; Положення від 30.08.2019р. № 878. Дата оновлення: 02.09.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-п>. (Дата звернення: 20.05.2020).
13. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996р. № 393/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-ВР>. (Дата звернення: 20.05.2020).
14. Тарасенко Р.Б. Інформаційне право : навч.-метод. посіб. / МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : РВВ Луган. держ. ун-та внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка, 2010. 512 с.